

DRAŻNIĆ (70) *vb impf*

drażnić (43), **drażnić** (21) **draznić** (4), *draznić a. drażnić a. drażnić* (2); *drażnić ForCnR, RejWiz* (7), *RejZwierz* (3), *Mącz* (4), *GórnDworz* (4), *RejPos* (3), *RejZwierc* (6), *PaprPan* (2), *Oczko, StryjKron, CzechEp, WerGośc, KochPieś, JanNKarGórn, GosłCast*; *drażnić BierEz, RejPs, ArtKanc*; *drażnić* : *drażnić BielKron* (1 : 1), *CzechRozm* (3 : 4), *drażnić* : *draznić WujNT* (2 : 1); *drażnić* : *draznić BudBib* (10 : 1), *ModrzBaz* (1 : 1), *Calep* (2 : 1).

a pochylone (w tym 2 r. błędne znakowanie).

inf drażnić (11). ◇ *praes 1 sg drażnię* (4) ◇ *2 sg drażniesz* (3). ◇ *3 sg drażni* (10). ◇ *1 pl drażnimy* (1). ◇ *3 pl drażnią* (6). ◇ *praet 1 sg f -m drażniła* (1). ◇ *2 sg m -eś drażnił* (1). ◇ *3 sg m drażnił* (2). ◇ *3 pl m pers drażnili* (4). ◇ *fut 1 pl m pers drażnić będziemy* (1). ◇ *imp 2 sg drażń* (4) *ForCnR, BielŻyw, RejZwierc* (2), *drażni* (2) *RejJóz, CzechRozm.* ◇ *2 pl drażnicie* (2). ◇ *con 2 sg m -byś drażnił* (1). ◇ *3 sg m -by drażnił* (1). ◇ *2 pl m pers byście drażnili* (2). ◇ *3 pl m pers by drażnili* (1). ◇ *impers praet drażni(o)no* (2). ◇ *part praes act drażniąc* (11).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

1. *Pobudzać do gniewu, droczyć się z kim, zaczepiać kogo, obrażać; irritare Mącz, Calep, Cn; lacessere Calep, Cn; accendere, acerbare, asperare iram, conviciare, exacerbare, exasperare, exulcerare, incessere, incomitiare, inconciliare, inflammare, inquietare, interpellare, interturbare, obacerbare, obsonare, obstrepere, obturbare, perturbare, prolectare, provocare, quaerere, refricare, sollicitare, turbare, vexare Cn* (62) : *Stigo, id est stimulo, irrito, Poduľzczam/ podľzczuwam/ drażnię. Mącz* 415b, 500a; *Irrito – Draznie, pobudzam. Calep* 564a, 576a.

drażnić kogo, co (48): *ForCnR D; RejPs* 115; *A Páná miey ná pieczy ábyś go nie drażnił RejWiz* 80, 102, 194 [2 r.]; *RejZwierz kt*, 20v; *BielKron* 212; *Mącz* 266a; *GórnDworz* S3, Z5v; *RejZwierc* 146v [2 r.]; *BudBib Num* 14/34; *A potym drażnili (cię) y zuchwálili fię ná cię [Et irritaverunt et rabellaverunt] BudBib* 2. *Esdr* 9/26, *Deut* 4/25, *Ier* 32/29, 32, *Ps* 78/16; *CzechRozm* 31, 53v, 241v, 251; *PaprPan* Y4; *ModrzBaz* 7v; *CzechEp* 8; *KochSob* 59; *Lacessor – Draznia mnie, wiwoľuiamnie. Calep* 576a; *nie pobudzaycie ku gniewu (marg) nie drażnicie, nie obruľzaycie. (-) dzieci wálznych [nolite ad indignationem provocare filios vestros]: áby fercá nie tráciłi. WujNT* s. 701 *marg*, 1. *Cor* 10/22, *Gal* 5/26. *Cf drażnić kogo czym; kogo na kogo, Zwroty.*

drażnić kogo czym (8): *Skotnicki [...] ielźcze fie dľugo wľthydzić muľiał/ gdy tho ten/ tho ow/ ľáncuch á pęťá wľpominał. Więć iź go tym/ częľto drażniono/ częľtho teź y on/ o tym myľlił/ iákoby then źárt Pukarzowľkiemu oddał. GórnDworz* S8 [*idem WerGośc* 250], R6; *bo fýnowie Izráelfcy tylko mię drażnili [irasci faciebant me] vcźynkiem rąk swoich/ mowi Iehowá. BudBib Ier* 32/30, *Ier* 25/6,7; *Ps* 106/29; *CzechRozm* 72v; *WerGośc* 250.

drażnić kogo na kogo (1): *BOgábyś kuśił: drażniąc ná fię/ nie tylko zwierzchność/ ále teź y infze rycerftwo krwie nieprzyacielfkiej prágnące. CzechRozm* 253.

Ze zdaniem dopeľnieniowym (1): *Koźdyćiem się drażnić chroni/ Kto nátychmiałt krzywdy broni. BierEz* O3v.

Przysłowia: *ani drażń pľa ktory s pokojem ľpáćz chce. ForCnR* D;

Acź nie kaźę pľa drażnić ćicho leźącego RejWiz 102; *RejZwierc* 146v [*ogółem* 3 r.].

Zwroty: hebr. »drażnić imię twoje [=Boże]« = *bluźnić* (1): Drażni przeciwnik imię twoje do końca. [Ps 73/10] JanNKarGórn H.

»nie drażnić nikogo« [szyk zmienny] (6): Niezczęścia łwego nie roślawiay iżby nieprzyacielom pociechy niedał. Każde łobie zachoway, á niedrazn nikogo. *BielŻyw* 19; *RejZwierz* 86; [orzel jagielloński] Nie drażni nikogo nigdy *RejPos* A2; *RejZwierc* 102, 239v [2 r.].

Szeregi: »drażnić i kusić« (1): Ná ktorego [*Chrystusa*] iż on lud nic niedbał/ ále go częŝto drażnił y kuścił/ przeto nas też Apoŝtoł przeŝtrzega *CzechRozm* 31.

»drażnić i przeŝladować« (1): á modlcie ŝię zá tymi ktorzy was drażniá y przeŝladuá [pro persequentibus et calumniantibus vos *Vulg Matth* 5/44] *CzechEp* 8.

W przen [kogo, co] (8) : (*marg.*) Forthuna omylna (-) [...] A tak radzęcz tey nie drażni *RejJóz* E7v; *RejWiz* 34, 161v; *BudBib Is* 3/8.

Zwroty: »ani psa nie drażnić« = *być spokojnym, łagodnym człowiekiem* (1): iż to dobry á cnotliwy człowiek/ iż ten áni pła nie drażni/ iż żywie nadobnym vcźciwym á łpokoinym żywotem łwoim *RejZwierc* 115.

»psy (cudze) drażnić« (2): Bo gdyby ktho dawał iákiemu odártemu żebrakowi ŝzátę iáką/ ábo żywność pocźciwą do ŝmierci iego/ á onby tego niechciał/ owłzemby wolał pfy drażniąc biegáć po ŝwiátu. *RejPos* 146v; by iuz do tego przyłło [!]/ żeby człowiek mántykę na fie wźiáwłzy chlebá żebráć/ á pfy cudze drażnić muŝiał. *CzechRozm* 231.

Szereg: »drażnić a przeŝladować« (1): á záwždy [człowiek] drażnił á przeŝladował ono ŝwięte á dobrotliwe Boŝtwo iego. *RejPos* 171.

a. lek. *Podrażniać, pobudzać albo wywoływać ujemną reakcję organizmu, jątrzyć* [co] (1) :

Zwrot: »drażnić chorobę« (1): bo iegli my ŝkórę odwilźáć ábo ŝuŝzyć będziemy/ á od wátroby przez żyły iádu będzie przyplýwáło/ drażnić chorobę/ á mordowáć náture będziemy *Oczko* [40].

2. *Wabić, nęcić, kusić, zwodzić* [kogo] (2) : Chociaźci go y Wenus bez potrzeby drażni/ Oná páni miłoŝciá co więc ludzi błaźni/ Aleć iego ŝtátecznoŝć w tym opowiem ŝmiele/ Dla pány iák Herkules niechce przáŝć kádyzele. *PaprPan* L3; iam [= *Putyfarowa*] ŝługi proŝiá/ którám przedtym z téy miáry nigdy niedraźniá Snadz y włánnego męźá/ áni człowiek żywy W włzy łwé kiedy ŝlyŝáł głos mój wŝzeteczliwy *GosłCast* 50.

3. *Napastować, nagabywać, niepokoić* (6) : Elicere ad pugnam. Ná bitwę wywábiáć/ Drażnić. *Mącz* 182a.

drażnić kogo, co (4): Pothym rychło Skanderbeg/ áby thym więcej Máchometá drażnił/ wthárgnáł do Trácyey *BielKron* 256v; á gdy nas nieprzyáciele drażniá [*irritantibus*]/ ledwie odeprzeć moźemy. *ModrzBaz* 144; *StryjKron* 697; ták ie w łtrách ŝmierć wpráwuie/ dźiwnie ie pod czás drażni/ iż choć gđzie nie boiáźni/ á wđdy ŝię trwoźliwie boiá *ArtKanc* R19.*Cf drażnić co czym.*

drażnić co czym (1): Ale czemu wđdy ták ŝwiát ŝwá złą łpráwą drażnił *RejWiz* 27v.

Synonimy: **1.** *kusić, pobudzać, podszczuwać, przeŝladować, wywabiać, wywoływać, wyzywać, wzywać; a. jątrzyć.*

Formacje współrdzenne: *nadrażnić, podrażnić, rozdrażnić, zdrażnić; rozdrażniać; podrzeźniać, przydrzeźniać.*

Cf **DRAŻNIENIE, DRAŻNION, DRAŻNIĄCY**

KN